

قرار داد های موقت و تاثیرات آن بر زندگی کارگران

وریا شریفی

درب شرکت را پشت سرش بست و وارد خیابان شد. تصمیم گرفت تا جاده ی اصلی با پیاده برود. به کارخانه ها و کارگاه ها یی که در این شهرک بودند ، نگاهی انداخت ؛ از این که بالاخره موفق شده بود از میان این همه شرکت تولیدی ، جای خود را در میان یکی از آن ها باز کند ، بر خودش می بالید. امروز وقتی قرار داد را جلوی رویش گذاشته بودند ، از ترس این که مبادا این فرصت هم از دست برود ، به خودش جرأت نداد که متن آن را بخواند و بی درنگ زیر متن را امضاء کرد . از فردا دیگر به سر کار می رفت و دستش در جیب خودش بود.می توانست این خبر خوش را به خانواده اش بدهد و جوابی هم به پدرش بود که با نیشخند به او می گفت: " تا کی می خواهی بیکار خیابان های شهر را متراژ کنی، تو که ۱۷ سال درس خواندی، چرا نمی تونی کاری برای خودت دست و پا کنی؟"

غرق در افکار خودش بود که متوجه شد مینی بوس جلوی پایش ترمز کرده است. درون ماشین با کنار دستی اش سر صحبت را باز کرد. او هم کارگر بود و با پایان یافتن قرارداد دوماهه اش، چند روزی بود که عذرش را خواسته بودند و دنبال کاری گشت. با شنیدن حرف های آن کارگر، نگران شد. دیگر حواسش به صحبت های همسفرش نبود. به آینده فکر کرد و به خودش امیدواری داد: اگر چه از فردا به عنوان "اپراتور" می خواست کار کند ، اما لیسانس داشت ، حتماً دوباره قراردادش را تمدید می کنند. به کار در این شرکت دل بسته بود ، بالاخره باید به پدرش ثابت می کرد که می تواند روی پای خود بایستد و زندگی مستقلی داشته باشد.

مینی بوس به سرعت جاده را طی می کرد، کارگر اخراجی هم چنان از مشکلات و مصائبش می گفت ؛ اما او فقط چهره ای را می دید که لب می جنبانند. به این فکر می کرد که قراردادی که امضاء کرده بود ، چند ماهه است ...

قراردادهای موقت امروزه بخش عظیمی از مراکز تولیدی و خدماتی در ایران را تحت پوشش قرار داده است. بنا به گفته مسئولان اداره کار، بیش از ۶۰ درصد کارگران به صورت قراردادی کار می کنند که به صورت های یک ، دو و سه ماهه، سفید امضاء و امثال آن اجرا می شود .حتی کسانی که در سال های گذشته ، به صورت دائمی در محیط کار استخدام شده اند، مجدداً با آن ها قرار داد موقت ماهیانه ی می بندند و کارفرمایان از این بابت کاملاً دستشان باز است. دوست کارگری می گفت که "حدود ۱۵ سال در یک شرکت خصوصی کار کرده ام ،اما حالا به ما ابلاغ کرده اند که می خواهند با کارکنان قرارداد سه ماهه ببندند .اعتراض کردیم، کارفرما از مشکلات اقتصادی شرکت و نداشتن اطمینان به سرمایه گذاری و سخت شدن رقابت و امکان ورشکستگی می گفت. نهایتاً به جایی نرسیدیم و دو راه پیشاروی ما قرار داد: اخراج و یا قرارداد موقت. به ناچار راه دوم را انتخاب کردیم."

قانون قرارداد های موقت نه تنها شامل کسانی که امروز در مراکز تولیدی و خدماتی کار می کنند، می شود؛ بلکه جوانانی که به تحصیل اشتغال دارند و فردا باید روانه بازار کار شوند را نیز در بر می گیرد. این امر به معنای همه گیر شدن عدم امنیت شغلی در جامعه است و تاثیرات منفی گوناگونی بر کار و زندگی افراد جویای کار می گذارد. زمانی که کارگر و یا جوان تحصیل کرده ای برای تأمین امرارمعاش، بعد از هزار مکافات کاری پیدا می کند؛ با امضای قرارداد موقت همیشه دچار تشویش و نگرانی دائمی است، چرا که هرآن در معرض خطر اخراج قرار دارد. برای آینده خود و فرزندانش هیچ برنامه ای ندارد و همواره باید منتظر لطف سرمایه دار باشد که او را اخراج نکند و ناگزیر است هر شرایطی را بپذیرد تا کارش را از دست ندهد.

موقتی بودن کار کارگران در عین حال مانعی در راه متشکل شدن آن ها در جهت تلاش برای دست یابی به مطالباتشان است. تقسیم کردن کارگران به قراردادهای موقت یک ماهه، سه ماهه، پیمانی و ثابت، باعث تفرقه بین آن ها می شود. اعتماد متقابل و دل بستگی شان به یکدیگر را کمتر می کند و به این می انجامد که کارگران خواسته های دیگران را مشکل خود نمی دانند و تلاش جمعی به منظور رسیدن به مطالباتشان را تضعیف می کند. کارگران در طول سال های متمادی کار و مبارزه، تجربیات سازماندهی و دفاع از حقوق خود را می آموزند؛ اما کارگری که برای مدتی در محیط کاری استخدام شده و هر آن ممکن است اخراج شود، نمی تواند در این کشمکش طبقاتی نقش موثری داشته باشد. در بهترین حالت، دنباله رو حرکاتی که دیگران سازماندهی می کنند، می شود.

در طی چند ساله ی اخیر، خواست لغو قراردادهای موقت به یکی از مطالبات اساسی کارگران ایران تبدیل شده است. اگر چه اعتراضات حول این خواست، منجسم و سراسری نبوده است، اما آن ها به عناوین مختلف، مخالفت خود را با این قانون نشان داده اند. یکی از مناسبت هایی که همه ساله، طبقه کارگر ایران مطالبات خود، از جمله لغو قراردادهای موقت را اعلام کرده، روز جهانی کارگر است. با نزدیک شدن اول ماه مه ۱۳۸۶، کارگران، تشکل های کارگری، انجمن ها و مدافعان حقوق آن ها، لازم است بیشتر از هر زمان دیگری بر اجرای این خواست، پافشاری کنند. بی شک بخش های دیگر جامعه، از جمله دانشجویان برای تحقق چنین امری، ذینفعند، چرا که آن ها در آینده وارد بازارکار می شوند و قرارداد موقت گریبان آن ها را نیز می گیرد.

"کمیته هماهنگی برای ایجاد تشکل کارگری" به عنوان یکی از کمیته هایی که امر تشکل یابی و دفاع از مطالبات کارگران را در دستور کار خود قرار داده است، می تواند همگام با کارگران و دیگر تشکل ها، انجمن ها، نهاد های کارگری و دانشجویی، به این امر، یعنی لغو قراردادهای موقت توجه بیشتری نماید و در اول ماه مه سال آینده، برای تبدیل آن به خواست عمومی جامعه تلاش کند.

۸۵/۱۲/۲۵